

LES LLETRES

● "Sirventès" és una col·lecció poètica publicada pel moviment de la joventut occitana. El segon llibre d'aquesta col·lecció és *Lo mal de la terra*, d'Ives Roqueta, un llibre de poemes on aquests s'allernen amb prosa poètica que els serveix de nexa. Amb imatges molt bones ("Còs de lenha aslada"), ja mai se balanceja a ma finestra...), fa recórrer a fons la part sensible i profunda d'una situació. Hi ha trossos tan reeixits, que justificarien una traducció al català per a posar-los a l'abast del nostre públic literari.

● "Els Llibres de l'Òssa Menor" editaran segurament una antologia dels finalistes de l'últim Premi Salvat-Papasset. Aquesta antologia pot ésser extraordinària, ja que molts poetes que concorregueren al Premi tenien tres o quatre poesies excepcionals, i la resta del recull, més feix. Ara, fent-ne una selecció, el volum pot assolir molta qualitat. Creiem que aquesta iniciativa de l'editor Pedreira servirà de premi i d'estímul als poetes joves de Catalunya.

R.

LES REVISTES

● El núm. 85 de la revista "Bages" inclou les habituals seccions, entre les quals podem destacar la de Joan Vilaró "Anant d'ací i d'allà", que aquesta vegada versa sobre Castellfollit del Boix. L'últim just, d'André Schwarz-Bart, figura destacat com a llibre del mes. Sota el títol "Panorama de la música catalana contemporània", Andreu A. Baget parla del llibre de Manuel Valls aparegut a la Selecta, i ho fa més amb sentit enumeratiu i divulgador, que no pas amb sentit crític. Tant d'aquest número com del 86-87 cal remarcar les fotografies de la portada, degudes a Joan Colom i Felip Borràs.

● Amb motiu de l'arribada d'una expedició de cent cinquanta catalans del Principat, del Regne de València i de les Illes a l'Alguer, ha aparegut, sota els auspicis del Centre d'Estudis algueresos, un número únic de la revista "Renaixença nova" (data del 25 d'agost de 1960).

En dotze pàgines atapeïdes recull el *Missatge de la Ciutat als visitants*, del Síndic de la vila. "La vostra visita és una penya de pau i d'amistat. Després de sis-cents anys, de quan lo rei Pere entrava a la nostra petita fortalesa venint d'una guerra sangonosa, havem tengut — nosaltres i vosaltres — una història per llong temps comú, i per assí aspectes iguals, diu, entre altres coses, el vibrant missatge del síndic Fidel Cilliano. En un editorial titulat *Significança del creuer Barcelona-Alguer*, l'editorialista acaba afirmant: "La diada del 25 d'agost de 1960 té la valor d'una pedra fonamental en el camí del nostre pervenir".

El patri i financer Francesc Recasens planteja amb gran gosadia, en la seva adhesió, els entrebanes que no ens deixen avançar prou.

La col·laboració poètica aplega els noms d'Antoni Sala, Pinuccia Maffei, Antoni Balsero de Càndia, Rafael Sari, Rafael Catead i Ramon Clavellet. Tenen un gran interès i una gran intenció els articles d'Antoni Simon Mossa, editor responsable de la publicació, i de la professora Manuela Pascual, titulada *és menester de conservar la pròpia llengua i Valencians i algueresos som fills d'una mateixa mare, respectivament*.

Completen el número la secció "Fets i cròniques de la Ciutat", un article erudit de Pere Català i Rocà; l'article — bon significatiu i sense signatura — *La nostra posició. La impressió d'un valencià a l'Alguer*, de Martínez Ferrando, un conte de Pascual Scanu i una belles il·lustracions. No cal recordar, ens pensem, que tot el número és escrit en català.

R.

DARRERES PUBLICACIONS

M. VALERI MARCIAL: *Epirames*, V. Text revisat i traducció de Miquel Dolç. — Barcelona, Fundació Bernat Betge, 1960. 104 pàgines (Escriptors llatins).

JOSEP PLA: *Obres Completes XX. Homenots (Sisens sèrie): Alfred Sisaquella, Pompeu Fabra, Joan Maragall, Miró i Folguera, Antoni Gaudí*. — Barcelona, Editorial Selecta (1960). 222 pàgines. (Biblioteca Selecta, 293).

RAHINDRANATH TAGORE: *El Jardiner, Seguit de Ocells perduts*. Traducció de MARIA QUADRAS. — Barcelona, Editorial Selecta (1960). 182 pàgines. (Biblioteca Selecta, 294).

JOSEP A. BAIXERES: *Calipso*. — Palma de Mallorca, Editorial Moll (1960). 144 pàgines. (Biblioteca Raixa, 46).

Clonari Català-Valencià-Baleàr, fasc. 180. — Palma de Mallorca.

J. F. RÀFOLES: *Gaudí 1852-1926*. — Barcelona, Editorial Aedos (1960). 332 pàgines + 52 il·lms. + 1 retrat (Biblioteca biogràfica catalana, 3).

ALPONS CUCÓ: *Livernes (en solc)*. — València, Editorial Torre, 1960. 48 pàgines. (Col·lecció ... Espiga, 42).

P. M. BATLLORI, S. J.: *Ramon Llull en el món del seu temps*. — Barcelona, Rafael Dalmau, Editor (1960). 84 pàgines. (Episodis de la Història, 9).

M. SANCIS GUARNER: *La llengua dels valencians. Assaigs de divulgació*, novament redactat. — València, 1960. 87 pàgines.

LUIS VALERI: *Rèquiem per a Carles Ribà*. — Barcelona, 1960. 70 pàgines.

MANUEL GORGOLICHA i ORSOLICHA: *Ermites de la rodalia: Text i dibuixos de...* — Sant Boi de Llobregat, Biblioteca Popular. JOAN MARTÍ ARAÚC: *Garbs florida. Poemes Pròleg de DOMÈNEC JUNCADILLA*. — Barcelona, 1960. 32 pàgines.

MARTÍN DOMÍNGUEZ: *¿No n'eren 10? Apunt dramàtic*. — València, Cosmos (1960). 88 pàgines.

Antologia de la poesia reusenca 1859. — Reus, 1960. 60 pàgines.

M. M. i B.

DE LINGÜÍSTICA

CARTA OBERTA AL SENYOR EDUARD ARTELLS

Distingit senyor:
L'últim paràgraf del vostre article publicat al n.º 8 de *SERRA D'OR* (agost 1960), m'empeny a escriure-us aquesta carta. En primer lloc, per a tranquil·litzar-vos: els comentaris que feu en aquesta nota sobre *hom-es* no em semblen desorbitats, com no m'ho ha semblat mal cap comentari que, partint de la resultat lingüística i sense deformar la regla, s'encamina a una labor constructiva d'aclariment de coses. I en segon lloc, per a tranquil·litzar el lector que, no havent llegit el meu article publicat al "Cap d'Any 1960" de Raixa, pot haver deduït del vostre paràgraf que considero desorbitats tots els vostres comentaris sobre fets lingüístics i, sobe, per tant, partidària i defensora de la incorrecció gramatical.

Per evitar aquesta errònia interpretació que sembla desprender-se de les vostres paraules, m'interessa recordar-vos dues coses:

a) Que jo no he qualificat de desorbitat cap dels vostres comentaris gramaticals. Aquests, fins i tot quan per al meu gust particular pequen lleugerament d'exclusivistes, són perfectament defensables. El comentari vostre que em semblava i segueix semblant-me desorbitat, és el següent (aparegut a *Germinal* n.º 64):

"Cal posar molt d'èmfem en aquesta mena de construccions calentes mot a mot d'una altra llengua: no signifc cas que temps a venir — i no gaire lluny, si seguim així com ara — hàgim d'atorgar que Pérez Galdós tenia raó quan, setanta-tres anys

enra, escrivia que "el català no tiene construcció propia. La sintaxi es la castellana, y sólo varían las voces".

Cal posar éssent a evitar els calcs, en això estem d'acord; però la resta del comentari em sembla evidentment fals, o almenys desorbitat. Malgrat tot, el català literari ha fet progressos molt considerables en aquests setanta-tres anys; crec que Pérez Galdós s'hi pensaria una mica abans de repetir, avui, la seva frase; en tot cas, no sé de cap autor castellà de la nostra època que l'hagi feta seva. I ha d'ésser justament algú dels nostres rengles el que s'encarregui de donar vigència d'actualitat a una frase tan carregada de mals auguris per a la llengua catalana?

b) Jo no he dit que consideri la forma "postura" preferible a "positura" d'una manera absoluta. Només m'he queixat que m'hagin corregit "positura" allí on jo escrivia "postura", éssent aquesta forma tan ortodoxa com la primera. "Positura" em molesta en un escrit meu perquè és una forma que no em surt mai espontàniament; en un escrit vostre em sembla perfectament escalent. I ja que les dues formes són admeses en català, ¿per què no ha d'usar cadascú la que li agradi més, sense veure's sotmès a esmenes del corrector de proves?

Es precisament la tolerància en els casos de dualitat correcte de formes, el que defensava en el meu article de "Cap d'Any" (escrit, per altra banda, per defensar "Raixa" dels atacs — al meu entendre exagerats — d'alguns partidaris de la "solució única" per a cada fet lingüístic). Tolerància no vol dir esperit de sacrifici que ens faci renunciar a la forma que ens agrada més a favor de la que agrada més als altres, sinó esperit de comprensió suficient per a admetre que els altres usin una forma diferent de la que nosaltres usem, sempre que sigui també acceptable.

I sobretot el que defensava és la llibertat de l'autor — de l'autor consent, mereixedor d'aquest nom — en la tria del seu estil. Em sembla molt bé que aconselleu als nostres escriptors la cura del llenguatge, i que els presenteu el cas de Flaubert com a exemple digne d'imitar (com feu en "El treball de l'escriptor", SERRA D'OR, març-abril 1960). Crec també, com vós, que en les nostres circumstàncies val més prendre'l per model a ell que no pas prendre-hi algun dels nombrosos grans escriptors francesos que han defensat aferrissadament llur independència. Ara bé, cal no oblidar que Flaubert ha dit d'ell mateix: "J'aime mon travail d'un amour frénétique et pervers, comme un ascète le cilice qui lui gratte le ventre"; deixant a part la propietat de l'adjectiu "pervers" i de tota la metàfora, en aquest cas — ben explicable, però, en boca d'un incrèdul —, hem de reconèixer que aquest treball de retoc i perfeccionament de la forma — que Flaubert reconeix com superior al normal — s'adela perfectament al seu caràcter. També el nostre Carles Riba sentia aquest amor encès pel treball de la forma; complint-lo obeïa a una tendència pròpia, i el resultat portava la marca de l'autenticitat.

Podem proposar aquests autors com a models admirables, dignes d'ésser imitats, però no podem exigir que els nostres autors escriguin com ells, i menys encara imposar-los des de fora — en forma de treball de corrector de proves — una forma semblant a la dels mestres però mancada del seu segell genèric i sense correspondència amb el caràcter de l'autor de l'obra. El resultat de la influència dels models no ha d'ésser una mala còpia, sinó una forma nova, autèntica, resultat de l'empremta

del model damunt una altra personalitat. La influència de Flaubert i no van donar un "Flaubert" qualsevol, sinó l'estil magnífic i original d'un Maupassant.

Quant a la bonesa de la vostra intenció, no n'he dubtat mai; espero que no dubtareu tampoc de la meua. I esteu segura que la vostra labor serà eficient, sobretot si aconseguiu evitar sempre els exclusivismes i mantenir-vos en un to de mesura i ponderació. No cal dir com ho desitjo, en bé de la nostra llengua. Vostra afíma..

ANNA MOLL

[N. de la R. — En resposta a la lletra anterior el senyor Artells ens comunica això que segueix:

"No cal dir com em complau que N'Anna Moll i jo estiguem, en el fons, d'acord. Amb tot, permeteu-me de fer algunes remarques a les seves manifestacions.

La cita del comentari de Pérez Galdós era motivada per la frase següent, trobada en un text català modern i posada com a exemple de calc d'una altra llengua: Estaven ja tots allí, excepte Lluís, frase que, ensems amb els nostres raonaments, proposàvem de substituir per: Ja hi eren tots, tret (o llevat) d'en Lluís, com a més genuïna. I fou tot justament perquè el català literari ha progressat enormement d'ençà que Pérez Galdós, basant-se en texts catalans de la seva època, escrivi la frase famosa, que tractàrem de posar en relleu, amb l'emmentat exemple, el perill que corriem de fer marxa enrera. I l'emmentat exemple no n'era sinó una mostra: molts d'altres en podriem adduir. Sincerament, doncs, no creiem que el nostre comentari fos fals o desorbitat.

Tocant a postura-positura, estem d'acord: també a nosaltres ens molesta que ens rectifiqui perquè sí.* Això de banda, no trobem gens desazonant que, la llengua posseïnt dos mots per a expressar indistintament dues idees, tractem d'establir una distinció entre ells, com és ara la que fem entre els verbs apangar i aparentar, ben definits al Diccionari, bé que en els escrits trobem sovint emprat el segon en comptes del primer. No ens sembla pas que això sigui empobrir la llengua, ens entenen que més aviat contribueix a fixar-la.

Penso que concerneix la llibertat de l'escriptor, no creiem pas que calgui aclarir que una cosa és l'estil, propi de cadascú, i una altra cosa és la construcció deficient o calcada d'una altra llengua. Tanmateix, ¿on acaba l'una i on comença l'altra? Vegem un exemple pràctic: si un autor, a l'encabament d'un diàleg, fa dir a un dels seus personatges: "—No faltava més" (autèntic), i el corrector, considerant la frase inadmissible — nosaltres també la hi considerem —, "es permet d'amenar-li la plana" amb una de les expressions següents: —Només caldrà, —No caldrà sinó, o, encara, —Només faltaria!, així, o reforçades amb el pronom això al darrera, que pot passar? El corrector, per la seva banda, conscient de la seva labor, creu haver emenat una incorrecció. Nogensmenys, la cosa més probable és que l'autor, considerant que "hi han tocat l'estil", reaccioni vivament tot exclamant: "Aquests correctors...!" Com si aru el sentim! — EDUARD ARTELLS."]

* En la mateixa Nota d'agost proposàvem, el darrer paràgraf de la qual ha motivat la lletra de la senyoreta Moll, apangarem un transposar i un a ulls vivents, en comptes de transposar i a ulls vivents (= palesament), que nosaltres havíem escrit.

Biblioteca RAIXA

Autors dels Països Catalans en una col·lecció de temes diversos

COL·LECCIÓ POPULAR CATALANA
D'AUTORS DEL PRINCIPAT,
PAÍS VALÈNCIA, ILLES BALEARS I ROSSELLÓ

Núm. 47

TU I L'HIPÒCRITA

M.ª Aurèlia Capmany

INFORMA JO: Secretariat de l'Obra del Diccionari
CONSELL DE CENT, 281 · TEL. 22 92 30 · BARCELONA - 11